

PANDEMİ DÖNEMİNDE ÇEVİRİMİÇİ EĞİTİM ORTAMLARINDA FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ SİBERAYLAKLIK EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ¹

Yeliz BÜYÜKTEPE²

Nagihan İMER ÇETİN³

GİRİŞ

Tarihin başlangıcından beri insanoğlu çeşitli teknolojilerden yararlanmış ve onu kendisinden sonraki kuşaklara aktarmıştır. Kısa tanımıyla teknoloji, işlenmemiş bilgiyi kullanılarak üretim yapabilmek ve bu vasıta ile insanlığa çeşitli pratik çözümler sunabilmektir (Batur & Uygun, 2012). McLuhan 1960'larda teknolojik araçların bir nevi insan vücudunun uzantıları olduğunu, yapılarının toplumun sosyal gelişmesini sağlayan temel faktör olduğunu belirtmektedir (Doğan, 2012). Yakın geçmişte yaşadığımız pandemi sürecinde sosyal düzenin değişimi ile önem kazanan teknolojik araçlar eğitim açısından da ön plana çıkmıştır ve belki de en önemlisi öğrenciye ulaşımı kolaylaştırmıştır. Bu süreçte eğitim çalışmaları çoğunlukla uzaktan eğitimin dördüncü aşaması olan ve esnek öğrenme modeline uygun çevrimiçi öğrenme ortamları üzerinden yürütülmeye çalışılmıştır. Çevrimiçi öğrenme Singh ve Thurman'a (2019) göre internet tabanlı teknolojiler tarafından organize edilen veya sağlanan bir öğrenme biçimi olarak tanımlanmıştır. Çevrimiçi öğrenme ortamında kullanılan teknoloji, öğrenme ortamına katılım için önemlidir ve öğrenmeyi gerçekleştirmede oldukça etkilidir (Özçınar & Öztürk, 2008). Ancak son dönemlerde bu

¹ Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Uzman öğretmen, yeliz199535@gmail.com

³ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Eğitimi AD., nagihanimer@gmail.com

yönde etkilediğini savunmuşlardır. Bu sonucu, ders esnasında siberaylaklık davranışının öğrencinin dikkatini dağıtması ve tekrar derse odaklanmanın zor olması nedeniyle eğitimi kötü yönde etkilediği şeklinde yorumlayabiliriz.

Araştırmanın sonuçlarına göre şu önerilerde bulunabiliriz: Öğretim elemanları ve öğretmen adaylarına siberaylaklığa yönelik bilgilendirici eğitimler verilebilir. Oyun, video, film, müzik ve kişisel zevklere yönelik bağlılıklar ile yapılan siberaylaklık psikolojik ve sosyal değişkenler çerçevesinde bireye ilişkin çalışmalar ile derinlemesine incelenebilir. Öğretmen adaylarının özdenetim nedenli siberaylaklık eğilimleri ile ilgili çalışmalar yapılabilir. Güncel dijital teknolojilerin derslerde etkin kullanılması ve çeşitlendirilmesi ders içerisinde siberaylaklığa eğilimini azaltabileceğinden buna yönelik çalışmalar yapılabilir. Öğretim elemanlarının etkili dijital içerik oluşturulması ile siberaylaklığa eğilimi azaltılabilir. Sosyal ağların derslere entegre edilebilir böylece öğrenciler sosyal medyayı kullanacaklarından bu durum onların siberaylaklık davranışlarını önleyebilir. Öğretim elemanlarının çevrimiçi eğitimde dersi işleviş, içerik ve kullandıkları materyaller açısından kendilerini geliştirmeleri siberaylaklığı azaltabilir.

Etik Kurul Beyanı

Etik kurul izni 24.05.2021 tarihinde 09/19 sayılı kararı ile Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu'ndan alınmıştır.

KAYNAKLAR

- Akbulut, Y., & ark. (2016). In search of a measure to investigate cyberloafing in educational settings. *Computers in Human Behavior*, 55, 616-625.
- Batur, Z., & Uygun, K. (2012). İki Neslin Bir Kavram Algısı: Teknoloji. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 74-88.
- Blanchard A. & Henle, C. (2008). Correlates Of Different Forms Of Cyberloafing: The Role Of Norms And External Locus Of Control. *Computers in Human Behavior*, 24(3), 1067- 1084.
- Brubaker, A. T. (2006). *Faculty perceptions of the impact of student laptop use in a wireless internet environment on the classroom learning environment and teaching*. Unpublished MS thesis, School of Information and Library Science, University of North Carolina, Chapel Hill, NC.
- Büyüköztürk, Ş. & ark.(2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Doğan, M. E. (2012). *Bilginin toplumsallaşması sürecinde teknolojinin kullanımı ve önemi: Anadolu Üniversitesi örneği*. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Eskişehir.
- Doğusoy, B. Sevinç, M. & Ergün, H. (2020). Öğretmen Adaylarının Siber Aylaklık Davranışlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (3), 1321-1332.
- Doorn, O. (2011). Cyberloafing: A multi-dimensional construct placed in a theoretical framework. MS Thesis, Eindhoven University of Technology, Netherlands.

- Durak, G., Çankaya, S., & İzmirli, S. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Türkiye'deki Üniversitelerin Uzaktan Eğitim Sistemlerinin İncelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 14(1), 787-809.
- Gezgin, D.M. & Çakır, Ö. (2016). Ergenlerin nomofobik davranışlarının çeşitli faktörlere göre incelenmesi. *İnsan Bilimleri Dergisi*, 13 (2), 2504-2519.
- Gezgin, D. M., Çakır, O. & Yıldırım, S. (2018). Lise öğrencilerinde nomofobi yaygınlık düzeyleri ile internet bağımlılığı arasındaki ilişki: Nomofobiyi etkileyen faktörler. *Uluslararası Eğitim ve Bilim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 215-225.
- Gezgin, D. M. & Sarsar, F. (2019). BÖTE bölümünde öğrenim gören öğrencilerin siber aylıklık yapma nedenlerine ait görüşleri: bir karma yöntem çalışması. *Turkish Journal Of Social Research/Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(1).
- Kalaycı, E. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Siber aylıklık Davranışları ile Öz-düzenleme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Ankara.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Turan, S.). Ankara: Nobel Yayıncılık (Özgün çalışma, 2009).
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Quantitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Neuendorf, K. A. (2017). *The Content Analysis Guidebook* (2th ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Özçınar, A. G. H. ve Öztürk, E. (2008). Çevrimiçi tartışmalara ilişkin öğrenci görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 154-178.
- Przybylski, A. K., & et.al. (2013). Motivational, emotional, and behavioral correlates of fear of missing out, *Computers in Human Behavior*, 29, 1841-1848, Doi: 10.1016/j.chb.2013.02.014.
- Seçkin, Z. & Kerse, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma davranışları ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Ampirik bir araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 89-110.
- Singh, V. & Thurman, A. (2019). How many ways can we define online learning? a systematic literature review of definitions of online learning (1988- 2018), *American Journal of Distance Education*, 33(4), 289-306, DOI: 10.1080/08923647.2019.1663082.
- Tozkoparan, S. B. (2016). *İnternet Bağımlılığı ve Öğrenmeye İlişkin Tutumun Siberaylılık Davranışlarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mevlana Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı. Konya.
- Vitak, J., Crouse, J., & LaRose, R. (2011). Personal Internet use at work: Understanding cyberslacking. *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1751-1759.
- Yaşar, S. & Yurdugül, H. (2013). The investigation of relation between cyberloafing activities and cyberloafing behaviors in higher education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 83, 600-604.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, E. (2016). *Sınıf öğretmenleri adaylarının siber aylıklık sorununa ilişkin durum analizi*. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.